

Bizsók a saját szeme világát tartja karban olyan odaadással, ahogy a munkáját végzi – a kettőt a prózanyelv stíftjei és rézdrótjai kötik össze számunkra. Hogy lássuk, Merleau-Pontyval szólva, a világ és a szubjektum összegöngyölődését, egybetartozását és elkülönbözését, a kettő összehangolásának munkálatait, ami összepáshíthatja a kétségeket, és áthidalhatja a kétségbeesést. A rasszizmus, a gyilkolással fölérő és azt előkészítő, hasogató szellemi művelet, az emberek aljas szándékú megkülönböztetésének formája, mint azt Tuba gyerekkori emlékeiből és Bizsóknak a cigányokra vonatkozó gondolataiból láttuk, szintúgy nem kiküszöbölhetetlen. Bizsók felügyelete alatt civilizációk sűrűlődnak és találkoznak, előítéletek omladoznak. Ahhoz, hogy összeálljon a kép, az érzékszervek munkájának ellenőrzésére és összehangolására és a lelkiismeret finommunkájára van szükség. Van egy különös mondat ebben a fejezetben, a háborús részben: „*Álltak az éneklő sebláz zúgó méhkasában.*” Rettentő ellentétes minőségeket és tartalmakat hoz egy szemantikai tető alá ez a mondat, vagyis bekezdés; az összeegyeztethetlent egyeztetni grammatikailag és ritmikailag. Talán még Bizsók almafái és a tábornótűz melletti mesélés is ott zsong mint anticipáció ebben a mondatban, amiként a seb is feltárult a halálért vagy vízért esedező fogoly emlékképében. A káoszt a mondat rendezzi el, a mondatot, vagyis a logoszt az ember. „*Nem lehet, hogy az országban ne akadna egy*”, írta Nadas Péter egyik etikai dolgozatában. Kis e-vel.

Schein Gábor

A LAPOK KITERÍTÉSE

Reggel, mikor ébredés
után az ember fölkel, vizet forral,
vaksi kézzel még csak tapogat,
majd kávét kavár, a semmibe néz,

egyszer visszanéz rá valaki nagy vigyorral,
és kérdi: mit szólnál, ha ennyi volna az egész?
Ha most ki kellene teríteni a lapjaid?
Nem érti, de bólogat.

Üres a keze, semmije sincs. Csak az, amit
előbb-utóbb úgylis felőröl
a hétfők, a keddek unalmas malma,

és nem kezdene semmit előlről.
Elfogja hát az esélytelenek nyugalma.
Kavarja a kávét, iszik, a csészébe néz.

NYITÁNY

Most kellene válni attól, ami kusza, és összezúzza
arcomat, mint kút vizét a kő. A redők simulásához
a kívánt időt soha nem kapjuk meg. A múlt tüskét
akaszt belém, most a legfájdalmasabban, és a gyógyult
sebeket magamtól is föltépem. Lefejtem a húst
a gyerekkorig, kivéreztetem és visszaragasztom
a csontra. Most kellene válni, kiragadván kezemet
a kézből, amely örökké fogni akarja. Nem maradni ott
tovább, e forró tájon, ahol nincsen otthonom.
Ki a bizonytalanba! Ösztön és alkat játssza ki bennem
egymás ellen aduit: kétféle kockázat, mi következik?
Az éhség vagy a türelem lakol? És jaj nekünk,
ha csak az erőszak vagy egy halál ad lökést,
és mögöttünk van már, elásva, egy új élet nyitánya.

RAGYOGNI FOG

Bezárult a sötét utcák szövevénye.
Azt hittük, szívét csokoljuk a kornak,
és szerelmünk hava egy hét alatt
bepiszkolódott, odalett.

Január van, halálos béke.
Az utcasarkon eltűnik egy koldus
fekete háta, a zöldséges kiszalad
a boltból, megnézi, lopott-e.

Magába szívja a sűrke ég
leheletét. Ereiben szilárdul
a mésrög. Aludni kell megint vagy
harminc évet, mire fájó szemét

a kor újra fölnyitja? És addig?
Hajnalban az utcákon a kövezet
hó helyett sóval lesz beszórva.
Ragyogni fog, mint a lelkiismeret.

Ayhan Gökhan

JÁNOS. NEM AZ EVANGÉLIUMBÓL A MÁSODIK NAPON

Nehezen öltözöl át, nincs zaj, nincs az ítélet-
visszavonást kisimító magánhangzó a hangodban.
A szabadulást, mint a megalkuvást,
elviselned többé nem kell, a farmer-
nadrág a földön, a mosdót tíz évig
takarítom utánad. Az azonosság

összetart és elválaszt, én a tagadást
képviselem különböző megfontolásból,
s te, a sorsába szakadt part, a némaság
sorsába szakadt, önmagáért-part
árnyékával folytatódsz a bőrömon.
A szeretet mohó szülőcsatornáján át
törött állkapoccsal jövök közel

az életedhez. A szív, a kar, a láb, a tüdő,
szervek és testrészek váltakoznak, mint az
istenek, ágyadon ötvenhét évig álmodtál,
s már csak egy hetet kell aludnod,
és meghalsz. Hidegebb van a kórházban, az ágyon,
bárhol, mint amikor csak fázol, és este van,
s másképp, tegnap este. Ezt az intimitást

érvénytelen szavakkal írod körbe. Egyidejűleg
a test emlékezete és a szív emlékezete
mélyül, és a mélyebb sodrás felé terel,
körbenyal a nyelv, mint haláloed után
a kétségbeeséstől én a számat. Sérült
beszélgetések nyomvonalán elcsúsztam,
pokol a pokollal helyettesíthető-e?

Nem helyettesíthető pokol a pokollal.
Szeretnék beszélgetni veled, de a
beszélgetésről megváltoztak a fogalmaink.
A tested elfogy, mint közöttünk a nyelv,
a nyelved szépen fogy el, mint ez a nap is.
Hogy a testem vonásaiból vittél-e
magaddal valamit, talán csak az anyanyelved.

Milyen kórházfolyosón találkozok a kettőnket
azonosító két puha kéz? Az ágyban a szívroham
harmadik éjszakája mindig a harmadik. A tarra
nyírt fák az út vége felé kiteljesednek,
s a várostól nem jól látszó ég felhői
érkezések, búcsúzások. A búcsúzást
nem ismerted, mint a görög istenek sem,

amíg a kereszténység trónja le nem
taszította őket.

S a szív istenei is úgy hagyták el a szíved, hirtelen.

Litvai Nelli

A KŐ

Részlet egy készülő regényből

A fiú az éjszakai járaton ült. A lába előtt egy kissé már megkopott *Hülye azért nem vagyok* szatyor. A fiú gyűlölte a feliratot, mégis le-lehajolt a szatyorhoz, megsimogatta, és ilyenkor az arca görcsbe rándult, mosolygott.

Rajta kívül egyetlen ember utazott a villamoson, jó messze tőle, túl a csuklórészen. Furcsa alak, férfi vagy nő, a fiú azt sem tudta eldönteni. Érdekel is!, gondolta, és kinézett az ablakon. Éppen elhagyták a Blahát, a szemközti járdán a lámpa megvilágított egy férfit, aki a fejét a fény felé fordítva, hátát a lámpaoszlopnak támasztva lassan csúszott lefelé. Minden elmosódott a hajnali ködben, kivéve a férfi arcát. Milyen ismerős!, gondolta a fiú, és még jobban nekinyomta az orrát az ablaküvegnek. Az apám az! Most mit csináljak? Szálljak le, jöjjenek vissza érte? Elképzelte a jelenetet, hogy az apja majd rácsodálkozik, megkérdezi: Hát te, kisfiam, hogy kerülsz ide? Dehogyan kérdezi, meg sem ismer. Vagy mégis? Az ott az apám. Nem hagyhatom magára. Pocsolyarészeg, nincs az a taxi, amelyik hazaviszi. Haza? Hova? Azt sem tudom, hol lakik.

Nyíltak az ajtók a Wesselényinél, de ő meg sem mozdult. Csak ült. A villamos zaját távoli halk dübörgésként érzékelte, mintha megsüketült volna, a szeme előtt is elhomályosodott minden, mintha eső mosta volna el a szemközti ülést. Kezével a szeméhez kapott, langyos lé csorgott a tenyerébe. Hát még tudok sírni!, gondolta, és mosolygott. Örült ennek a felfedezésnek. Tízévesen sírt utoljára, amikor az apja az indulásra kész teherautónál elbúcsúzott tőle, finom ujjával végigsimította az arcát, és szavakat suttogott a fülébe, kedves, hízelgő szavakat, amelyeket réges-rég elfelejtett. Miközben könnytől lucskos arcán felidéződött annak a régi érintésnek az emléke, egyre erősödő bűzt érzett, megszáradt szar, többnapos húgy szagát, és ahogy felnézett, látta, hogy leült vele szem-